

Національний університет «Одеська юридична академія»

Робоча група з питань розвитку кримінального права
Комісії по правовій реформі при Президентові України

Робоча група з питань кримінального та кримінального процесуального права
Науково-консультативної ради при Голові Верховної ради України

Південний регіональний центр Національної академії правових наук України
Кафедра кримінального права НУ «ОЮА»

Одеський місцевий осередок ГО «Всеукраїнська асоціація кримінального права»

Завдання кримінального права в умовах надзвичайного стану

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції,

*присвяченої 25-річчю утворення
Національного університету
«Одеська юридична академія»*

**м. Одеса
9 грудня 2022 р.**

«Завдання кримінального права в умовах надзвичайного стану». Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 25-річчю утворення Національного університету «Одеська юридична академія». Одеса, 9 грудня 2022 року. Укладачі: Є.Л. Стрельцов, В.П. Кедик. Відп. редактор Є.Л. Стрельцов. Одеса: ПРЦ НАПрН України, НУ «ОЮА», 09.12.2022. – 214 с.

У збірнику представлені тези доповідей та повідомлень, які були оприлюднені на міжнародній науково-практичній конференції «Завдання кримінального права в умовах надзвичайного стану», присвяченій 25-річчю утворення Національного університету «Одеська юридична академія», яка відбулась 9 грудня 2022 року на базі Південного регіонального центру Національної академії правових наук України та кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія». Збірник розрахований на науково-педагогічних працівників, докторантів та аспірантів, магістрантів та студентів, практичних працівників, всіх, кого цікавлять сучасні проблеми кримінального права.

Відповідальний за випуск:
д.ю.н., професор Є.Л. Стрельцов

Тези друкуються в авторській редакції. Відповідальність за зміст поданого матеріалу несуть автори.

<i>Агапова К.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ АГРЕСІЇ ТА АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ МОЛОДІЖНИХ УГРУПОВАНЬ.....	97
<i>Малишева М.В.</i> ЗАВДАННЯ СУЧАСНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА В УМОВАХ ПРОТИДІЇ ОКРЕМИМ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ, ЯКІ ВЧИНЯЄ ДЕРЖАВА-АГРЕСОР НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ.....	99
<i>Мальцев М.В.</i> ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ БЕЗПЕКИ НА ВИРОБНИЦТВІ: ОКРЕМІ ПИТАННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ.....	102
<i>Морозюк Н.С.</i> ЗАПОБІГАННЯ ВІЙСЬКОВИМ НАСИЛЬНИЦЬКИМ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНОГО ТА ВОЄННОГО СТАНУ.....	105
<i>Нековаль Є.І.</i> ПОНЯТТЯ ПІДКУПУ В СКЛАДІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 160 КК УКРАЇНИ.....	108
<i>Поліщук Я.Р.</i> ГАЗЛАЙТІНГ ЯК РІЗНОВИД ПСИХОЛОГІЧНОГО НАСИЛЬСТВА.....	111
<i>Радковська І.С.</i> ТЕНДЕНЦІЇ ЩОДО КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ БЕЗПЕКИ РУХУ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	114
<i>Сікан О.М.</i> ГЕНОЦИД, ВИКРАДЕННЯ ЧИ ДЕПОРТАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ АГРЕСОРОМ: ОКРЕМІ РОЗДУМИ.....	118
<i>Таратинов Ю. М.</i> ДЕЯКІ ПРОЯВИ «БІЛОКОМІРЦЕВОЇ» ЗЛОЧИННОСТІ.....	121
<i>Яковенко А.В.</i> ДО ПРОБЛЕМИ ОДНОМАНІТНОСТІ («ОДНАКОВОСТІ») У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ.....	124
<i>Бобруль І.В.</i> ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА МАРОДЕРСТВО ТА ІНШІ ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ.....	126
<i>Боднар В.М.</i> ДЕРЖАВНА ЗРАДА ЧИ КОЛАБОРАЦІОНІЗМ?	128
<i>Бойміструк Т.П.</i> КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	131
<i>Боровик Ю.О.</i> КВАЛІФІКАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	135

Малишева М.В.

аспірантка 2-го курсу кафедри
кримінального права Національного
університету
«Одеська юридична академія»

науковий керівник
доктор юрид. наук, доктор
теології, професор,
член-кореспондент Національної
академії правових наук України
Стрельцов Є.Л.

ЗАВДАННЯ СУЧАСНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА В УМОВАХ ПРОТИДІЇ ОКРЕМИМ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ, ЯКІ ВЧИНЯЄ ДЕРЖАВА-АГРЕСОР НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Агресивна війна, яку веде Російська Федерація проти України, спонукає виокремити деякі завдання сучасного кримінального права. Ця необхідність виникає у зв'язку з пошуком способів протидії окремим кримінальним правопорушенням, які вчиняються агресором на території України.

Кримінальне право України містить свої завдання у ч.1 ст. 1 Кримінального Кодексу України (далі КК). Отже, його завданнями є: правове забезпечення охорони прав і свобод людини і громадянина, власності, громадського порядку та громадської безпеки, довілля, конституційного устрою України від кримінально-протиправних посягань, забезпечення миру і безпеки людства, а також запобігання кримінальним правопорушенням [1].

На мій погляд, ці завдання потребують певного уточнення в сучасних умовах тому що вони, на мою думку, не відповідають в повному обсязі меті і засобам, які переслідує кримінальне право України в умовах сьогодення. Крім того, кожен з цих завдань порушується Російською Федерацією з першого дня повномасштабного вторгнення держави-агресора на територію України.

Словник української мови визначає «завдання» як наперед визначений, запланований для виконання обсяг роботи, справа та інше. [2]. Таким чином, боротьба з агресією проти нашої держави, яку здійснює Україна, вимушує слідувати в певній мірі уточненням завданням сучасного кримінального права України, які виникли з причини вчинення великої кількості кримінальних правопорушень, які неприйнятні незалежній державі у мирний час. Завдання, які сьогодні є у КК теж багато в чому визначається тією загально-спокійною ситуацією, яка була у нас до лютого 2022 року.. Держава-агресор створює своїми суспільно-небезпечними діями, які у своїй більшості, мають воєнний характер, таку значні шкоду, про яку раніше ми тільки «чули». При цьому жертвами агресії, в першу чергу, стає конкретна людина та певні групи людей.

Потрібно враховувати, що кожна війна, в тому числі і така, яка відбувається на нашій території, характеризується великим переліком певних кримінальних правопорушень, які вчиняються агресором, які значно перевищують інші групи кримінальних правопорушень.

Так, завдання, які є базовими для кримінального права України, у мирний час не втрачають своєї актуальності у воєнний час. Проте, завдання які постають у воєнний час, як правило, не отримують свого необхідного закріплення у загальних завданнях «мирного» кримінального права.. Це потребує спробувати розробити окремий перелік завдань кримінального права в сучасній Україні в умовах воєнного стану.

Кримінальні правопорушення, зазначені в КК є, по своїй суті, «похідними» від тих завдань, які «повинно» виконувати кримінальне права України. Для здійснення цього завдання Кримінальний кодекс України визначає, які суспільно небезпечні діяння є

кримінальними правопорушеннями та які покарання застосовуються до осіб, що їх вчинили. [ч. 2 ст. 1 КК].

В цілому, природа кримінальних правопорушень, які вчиняє рф проти України, має особливий суспільно небезпечний характер, адже більшість злочинів, про що раніше вказувалось, мають значні суспільно небезпечні наслідки для життя та здоров'я людей, що вже офіційно встановлено. Наприклад, з 24 лютого 2022 року до 11 грудня 2022 року Управління Верховного комісара ООН з прав людини (далі УВКПЛ) зафіксувало 17 362 жертви серед цивільного населення в країні. Серед убитих є 1871 дорослий, стать яких невідома. «Більшість зареєстрованих втрат серед цивільного населення були спричинені використанням вибухової зброї з великою зоною дії, включаючи обстріли з важкої артилерії, реактивних систем залпового вогню, ракет і авіаударів. При цьому, УВКПЛ вважає, що фактичні цифри значно вищі, оскільки отримання інформації з деяких місць, де тривають інтенсивні бойові дії, було відкладено, а багато звітів все ще очікують підтвердження. Йдеться, наприклад, про Маріуполь (Донецька область), Ізюм (Харківська область), Лисичанськ, Попасна та Сєвєродонецьк (Луганська область), де є повідомлення про численні жертви серед мирного населення.» [3].

Таким чином, першочерговим завданням сучасного кримінального права України, на мій погляд, є забезпечення права на життя, здоров'я людини і громадянина; забезпечення миру і безпеки українців; протидія кримінальним правопорушенням, які вчиняє Російська Федерація проти народу, що мешкає на території України.

Україна зіштовхнулася з хімічними атаками, терором, катуванням, незаконним проведенням дослідів над людьми. Враховуючи жорстокість зазначених кримінальних правопорушень завдання кримінального права повинні бути відповідним чином зміненні. Так, більшість протиправних посягань на життя та здоров'я українців не може бути встановлена у зв'язку із скоєнням їх на окупованих територіях. Соціальні мережі містять безліч інформації про катування, застосування різних засобів психологічного/фізичного впливу, застосування хімічної зброї. Зокрема, «Зарину» в м. Маріуполі Донецької області, фосфорні снаряди в м. Авдіївка Донецької області, що є забороненим Протоколом III Конвенції про конкретні види звичайної зброї [4].

Тобто, ми маємо сформулювати завдання сучасного кримінального права таким чином, щоб головними цінностями нашої держави залишилися життя, здоров'я людини і громадянина, збереження територіальної цілісності України. Враховуючи жорстокі напади на українців ми маємо створити нові засоби для збереження, захисту зазначених цінностей та гарантувати притягнення до відповідальності винних осіб. рф застосовує нові види агресії проти України, тому завдання кримінального права сучасної України повинні відповідати сучасним умовам.

Сучасне кримінальне право України має знайти засоби гарантувати правовий захист та мир, додержуючись встановлених Кримінальним кодексом України завдань, та складання окремого переліку завдань, що повинен дотримуватися під час воєнної агресії проти України та в післявоєнний період.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 25-26, ст.131).
2. Словник української мови: в 11 томах. – Том 3, 1972. – Стор. 40.
3. Ukraine: civilian casualty update 12 December 2022 / <https://www.ohchr.org/en/news/2022/12/ukraine-civilian-casualty-update-12-december-2022>].
4. Конвенція про заборону або обмеження застосування конкретних видів звичайної зброї, які можуть вважатися такими, що завдають надмірних ушкоджень або мають не вибіркову дію (Текст Конвенції українською мовою з поправкою, внесеною 21 грудня 2001 року).
5. Конституція України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст.

141).

6. *Ukraine: civilian casualty update 12 December 2022 / Україна: втрати серед цивільних осіб станом на 12 грудня 2022 року*
<https://www.ohchr.org/en/news/2022/12/ukraine-civilian-casualty-update-12-december-2022>